№ 245 ՇԱԲԱԹ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 3 **1901** ՇԱԲԱԹ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 3 № 245

ՔՍԱՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվան 6 րուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція «Мшакъ».
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի եւ տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տէլէֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Համբարձում Առաքելեան սրտի ցաւով յայտնում է ազգականներին եւ ծանօթներին իր փեսայ, Աստրախանի բժշկական տեսուչ

ԴՕԿՏՕՐ ՄԱՐԳԱՐ ԱՌՍՏԱՄԵԱՆԻ

մահը, որ յանկարծակի տեղի ունեցաւ Արմաւիր կայարանում, Նոյեմբերի 1-ին։

1—1

Թիֆլիսի հայ հոգեւորականների ապահովութեան գանձարանի վարչութիւնը յայտնում է հոգեւորականներին եւ աշխարհականներին, որ Նոյեմբերի 4-ին, ամենայն սրբոց տօնի հետեւեալ օրը, կիրակի, ս. պատարագից յետոյ, ս. Նշան եկեղեցում, 12 ժամին կատարվելու է

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏԱՄԱՆ ԿԱՐԳ

գանձարանիս նուիրաբերողների յիշատակի համար՝ եւ կարդացվելու է ընծայաբերողների անուանացուցակը։

1—1

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գանգատներ.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Բժշկապետ Առստամեան. Հայոց թատրօն. Նամակ Բագուից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին լուրեր. — ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Գրական դէմքեր.

Գ Ա Ն Գ Ա Տ Ն Ե Ր

Գանգատվում են, որ մեր քաղաքի ազգաբնակութիւնը քիչ է յաճախում թատրոնները։ Տօն օրերը եւ բացառիկ ներկայացումների ժամանակ թատրոնական դահլիճները լցվում են, իսկ մնացած օրերը նրանք ստիպված են բաւականանալ, երբ հանդիսականների թիւը այնքան է, որ նրանով կարող են ծածկվել ծախքերը։

Մենք տալիս ենք թատրոնին հասարակական նշանակութիւն եւ ցանկանում ենք, որ նա կանոնաւոր կերպով զարգանայ մեզանում. ուստի հետաքրքրական ենք համարում պարզել այն հարցը, թէ արդեօք Թիֆլիսի հասարակութիւնը ուշադի՞ր է դէպի թատրոնը, թէ ոչ։

Եթէ ամենայն օր Թիֆլիսի արքունական, Արտիստական ընկերութեան եւ վրաց թատրոնները լիքը լինէին, կը պահանջվէր ամէն օր 2500—3000 մարդ հանդիսական։ Մենք չենք հաշւում ցիրկի ներկայացումները, զանազան կօնցերտներ եւ մասնաւոր ներկայացումներ, մտցնելով դրա՛նց հանդիսականներին մեր յիշած երեք թատրոնների յաճախորդների ցուցակի մէջ։ Իսկ որքա՞ն բնակիչ ունի Թիֆլիսը—160,000—200,000 անձ, կամ մօտ 40,000 ընտանիք։

Եթէ հաշւելու լինենք, որ իւրաքանչիւր ընտանիքից մի անձն կը ցանկանայ լինել թատրոնում, այն ժամանակ կը տեսնենք, որ երկու շաբաթը մի անգամ պէտք է իւրաքանչիւր ընտանիքի ներկայացուցիչը յաճախէ թատրոն։ Իսկ մեզ լաւ յայտնի է, որ Թիֆլիսի երեք քառորդը՝ Հաւլաբարը, Խարփուխը, Սաղը, Վերայի եւ Կուկիայի մեծագոյն մասերը՝ չեն յաճախում թատրոն եւ միայն մնացած մի քառորդ մասը, կամ մօտ 10,000 ընտանիքն են կազմում թատրոնական հասարակութիւն։ Այդ ընտանիքները ստիպված պարտաւոր են երեք-չորս օրը մի անգամ լինել թատրոններում, որպէս զի վերջիններս կարողանան բաւարար հասոյթներ ունենալ։

Իսկ այդպէս յաճախ այցելելը ՙյարմար չէ շատերի համար ընտանեկան եւ ուրիշ պատճառներով։

Զոկ բան է, եթէ արդարեւ թատրոնները կարողանային գրաւել Թիֆլիսի ազգաբնակութեան այն խաւերը, որոնք առհասարակ չեն յաճախում թատրոն եւ պահանջ չեն զգում թատրոնական ներկայացումների։ Այդ նպատակին հասնելու համար պէտք է թատրոնները մատչելի դառնան ամբոխի համար թէ բովանդակութեամբ, թէ կազմակերպութեամբ եւ թէ մուտքի վճարներով։

Մի բան յամենայն դէպս կարելի է նկատել, որ հայ հասարակութիւնը, եթէ ուզենար, կարող էր առանց ձանձրանալու եւ նիւթական ծանրութիւն զգալու, ապահով կերպով պահել հայերէն ներկայացումները, որովհետեւ հայերի թիւը մեր քաղաքի մէջ շատ մեծ է, իսկ թատրոնական ներկայացումների թիւը համեմատաբար սակաւաթիւ։ Ցանկութիւն եւ համակրութիւն է հարկաւոր։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Մ. ԱՌՍՏԱՄԵԱՆ

Նոյեմբերի 1-ին, Արմաւիր կայարանում, Պարիզից Աստրախան վերադառնալիս, յանկարծամահ եղաւ բժշկապետ Մարգար Առստամեան մօտ 47 տարեկան հասակում։

Հանգուցեալը ծնվել է Շուշում, բժշկական ուսումը աւարտել է Պետերբուրգի Զինուորական-Բժշկական Ակադեմիայում։ Ակադեմիայի նստարանից նա 1877 թւին ուղղակի ուղարկվում է ռուս-թիւրքական պատերազմի դաշտը, կովկասեան սահմանների վրա։ Պատերազմից յետոյ նշանակվեց Շուշու քաղաքային բժիշկ։ 80-ական թւականների սկզբում հանգուցեալ Առստամեան իր հայրենի քաղաքում, միացած այնտեղի երիտասարդութեան հետ, բաւական աչքի ընկնող հասարակական գործունէութիւն է ցոյց տալիս. մի տարի ձրի ուսուցչութիւն է անում թեմական եւ օրիորդաց դպրոցներում, աւանդելով առողջապահութիւն, փորձում է հիմնել հասարակական գրադարան եւ առհասարակ այն ժամանակների եռանդուն, գաղափարական շարժման մէջ ժամանակցում էր մեծ ոգեւորութեամբ։ Այդ ժամանակներն էլ նա աշխատակցում էր «Մշակին»։

Շուշուց տեղափոխվելով Գօրիս եւ այնտեղից Աստրախան, բժշկապետ Առստամեան իրան ամբողջապէս նուիրում է իր մասնագիտութեան եւ շատ առաջ է գնում։ Նա սատանձնում է, մօտ 10 տարի սրանից առաջ, բժշկական տեսչի պատասխանատու եւ կարեւոր պաշտօնը ու ցոյց է տալիս իր արժանաւորութիւնները։ Իբրեւ համեղված կամքի տէր մարդ՝ նա շարունակ ընդհարվում էր տեղական վարչական հիմնարկութիւնների հետ, աշխատելով առողջապահական լաւ պայմանների մէջ դնել Աստրախանը, մի բան, որ դժուար է այնտեղ մանաւանդ այն պատճառով, որ կան մեծամեծ ձկնորսարաններ։

Բժշկապետ Առստամեան բակտերիօլօգ էր եւ իր համար նպատակ էր ընտրել գտնել ձըկան թոյնի բացիլը։ Երկար նա աշխատել է այս ճիւղում եւ վերջերումս, ինչպէս ասում են, յոյս ունէր, որ իր հետազօտութիւնները աջողութեամբ կը պսակվեն։ Բացի դրանից, նա ունի շատ գիտնական աշխատութիւններ, որոնք տպված են մասնագիտական հրատարակութիւնների մէջ։ Իբրեւ բժիշկ եւ իբրեւ մարդ, հանգուցեալը շատ լաւ համբաւ ունէր. անցեալ տարիները, երբ ժանտախտ էր երեւացել Աստրախանի նահանգում, նա գործեց մեծ եռանդով եւ տակտով. «Մշակի» ընթերցողները, երեւի, յիշում են այն ուղերձը, որ մատուցին նրան Աստրախանի բժիշկները եւ որի թարգմանութիւնը տպված էր «Մշակում»։

Իր բժշկական գործունէութեան ընթացքում Առստամեան շատ անգամ է կառավարութեան յանձնարարութեամբ ճանապարհորդել գիտնական նպատակներով։ Այսպէս, 1892-ին նա ուղարկվեց Խօրասան եւ Սէիստան՝ ժանտախտը ուսումնասիրելու համար։ Այս ամառ էլ նա կառավարութեան հաշւով գնացել էր Պարիզ՝ Պաստէօրի ինստիտուտում շարունակելու իր հետազօտութիւնները ձկան թոյնի վրա։ Այնտեղից վերադառնալիս էր, երբ անակընկալ մահը ճանապարհին վերջ տուեց բժշկապետ Առստամեանի այնքան օգտաւէտ գործունէութեան։

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ԳՐԱԿԱՆ ԴԷՄՔԵՐ

Ռ Ա Ֆ Ա Յ Է Լ Պ Ա Տ Կ Ա Ն Ե Ա Ն

Մի օր, երբ անաչառ պատմութիւնը ձեռք կառնէ մեզանից քսան եւ հինգ տարի առաջ տեղի ունեցած դէպքերի վաւերագրերը, այսպիսի մի իրողութիւն կանգ կառնէ նրա առաջ։ Ամբողջ հայ մամուլն է արձանագրում հարստահարութիւնները, կողոպուտները եւ սպանութիւնները, որոնք տեղի ունէին Փոքր-Ասիայում։ Նոյն իսկ Կ. Պօլսի հայոց մամուլը բարձրաձայն բողոքներ է բարձրացնում այդ դժբախտ անցքերի առիթով։ Հայերը տանջվում էին. ինչ պէտք է անէին նրանք։ Հայ մամուլը ամբողջապէս պատասխանում էր այդ հարցին եւ ասում էր, թէ հայերը ոչինչ չը պիտի անեն։ Այսպէս էին դատում թէ Կ. Պօլսում եւ թէ Թիֆլիսում։ Բոլորովին չուրանալով տխուր իրողութիւնները, մամուլը աւելորդ էր համարում, որ հայերը բողոքեն, ասում էր թէ հարստահարութիւնները, անկարգութիւնները կարող են վերացվել թիւրքաց կառավարութեան միջոցով, իսկ հայերը իրանց երջանկութիւնը շատ հեշտ կարող են գտնել եւ թիւրքաց տիրապետութեան տակ, բաւական է միայն, որ նրանք ուսում եւ կրթութիւն ստանան։

Միայն մի հատ հրապարակախօս կար մեզանում, որ հասկանում էր իրերի իսկական դրութիւնը, թափանցում էր եղելութիւնների խորքը եւ քարոզում էր, որ հայերը միացնեն իրանց բողոքը տանջվող քրիստոնէութեան հետ։ Դա «Մշակի» խմբագիրն էր, Գրիգոր Արծրունին։ 1876 թւականից նա սկսում է իր այն կրակոտ յօդուածները, որոնք չեն մոռացվի մեր տարեգրութիւնների մէջ։ Մի կողմից քարոզելով իր միտքը, միւս կողմից կատաղի կռիւ մղելով «Մեղու Հայաստանի» լրագրի, Կ. Պօլսի «Մասիսի» եւ ուրիշների դէմ, նա պատրաստեց մի հող, ուր երեւան եկաւ նախ Գամառ-Քաթիպան իր անմոռանալի «Ազատ երգերով», ապա եւ Րաֆֆին, մեր վիպագրութեան ամենախոշոր ներկայացուցիչը։

1876 թւականին միայն Արծրունու հրապարակախօսութիւնն էր գործում, արթնացնում էր միտքը, գաղափար էր ստեղծում։ Եւ պատմական այն անմոռանալի փաստերը, որոնք հզօր հոսանքով եկան 1376-ից յետոյ, միանգամայն հաստատեցին, որ Արծրունին չէր սխալվողը, այլ նրա հակառակորդները։

Եւ իրաւ։ 1876-ին Թիֆլիսի հայերը մի ադրեսագիր են ներկայացնում Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկօլաեվիչին, խնդրելով որ Կայսր Ալէքսանդր II-ը իր մարդասիրութեամբ ուշադրութիւն դարձնէ եւ թիւրքահայերի վրա։ Հետեւեալ տարին սկսվում է ռուս-թիւրքական պատերազմը, հայ ժողովուրդը Թիւրքիայում, ինչպէս եւ նախորդ պատերազմների ժամանակ, դիմաւորում է ռուս զօրքերին իբրեւ իրան ազատողներին։ Ցիշենք Ալաշկերտի գաղթականութիւնը, Բայազէտի կոտորածը, Շէյխ-Ջալալէդդինի եւ ուրիշ քրդական պետերի արշաւանքները։ Դէպքերի մի ամբողջ շարան, որ նոյն իսկ Կ. Պօլսի հայերին հարկադրում է այնպէս նայել հարցին, ինչպէս նայում էր Գրիգոր Արծրունին...

Ահա այդ նշանաւոր ժամանակներում Գամառ-Քաթիպայի քնարը հեկեկանքների, վշտերի մի ամբողջ տարափ է թափում։ Բանաստեղծը իր իսկական ոգեւորութեան շրջանումն էր. եւ այդ ոգեւորութիւնը կրակ ու բոց էր թափում նրա սրտից։

Մեզ հարկաւոր էր գծագրել ժամանակի տրամադրութիւնը, որպէս զի ցոյց տանք թէ Գամառ-Քաթիպայի 1877-ին լոյս տեսած երգերը դեռ ընդհանուր համակրանքի արտայայտութիւն չէին։ Բանաստեղծը զգում էր թէ ծագած պայքարի մէջ ում կողմն է ճշմարտութիւնը։ Այն, ինչ այժմ ասել էր տալիս տխուր իրականութիւնը Գրիգոր Արծրունուն, նա ընդհանուր գծերով, իբրեւ գաղափար, իբրեւ վերացական միտք, երգել էր դեռ վաթսունական թւականներին։ Եւ այժմ, յենվելով իրականութեան վրա, նա աւելի զարգացրեց առաջվայ անչօշափելի միտքը, թանձրութիւն, միս ու արիւն տուեց նրան։

«Ազատ երգերը», թւով տասը հատ, լոյս տեսան «Փորձ» եռամսեայ հանդէսի մէջ, 1877 թւականի սկզբում։ Ո՞ւմ չեն յայտնի այդ երգերը—«Վանեցոց աղօթքը», «Վանեցոց հայրմերը», «Մշեցու հեկեկանքը», «Վանեցի մօր երգը», «Վանեցի կարիճ», «Վանեցի գեղջուկի տաղը», «Բողոք առ Եւրոպա», «Ձայն բարբառոյ յանապատի», «Հայի գանգատը», «Ղարիբ մշեցի»։ Խօսել դրանց մասին կը նշանակէր խօսել ձեր ամենամօտիկ ծանօթների մասին, որոնց դուք շատ էք տեսել, որոնք շատ են մօտիկ ձեզ եւ որոնց դուք շատ լաւ էք ճանաչում։

Մի ամբողջ նոր երեւոյթ էին դրանք մեր գեղարուեստական գրականութեան մէջ, մի ամբողջ դարագլուխ էին կազմում։ Այդ բոլոր երգերի տենդենցիան մի եւ նոյնն էր—թիւրքահայի դրութիւնը։ Բայց բանաստեղծի տաղանդը որքան բազմակողմանի կերպով էր լուսաբանում այդ տենդենցիան։ Վանեցին, մշեցին կամ աղօթք է անում, կամ նոր «Հայրմեր» է կազմում, կամ դիմում է իր գութանին, կամ աղերսում է իր եղբայրներին, կամ դիմում է Եւրօպային, կամ իր կարիճութիւնն է հրապարակ հանում եւ հարցնում՝ «Մէջս այսքան ույժ, տաէք, ինչ անեմ»։

Նշանակելի հանգամանք է, որ «Ազատ երգերը» առաջին անգամ լոյս տեսան մի հանդէսում, որ սկզբունքով հակառակ էր նրանց մէջ քարոզած մտքերին։ «Փորձը» թիւրքահայաստանին վերաբերված հարցերում «Մեղուի» դաշնակիցն էր. նա էլ գտնում էր, որ պէտք չեն ապստամբութիւններ, որ հայերը խաղաղ են մնացել եւ խաղաղ էլ պիտի մնան, յոյսերը դրած օսմանեան կառավարութեան վրա։ Սա էլ մի խոշոր փաստ է, որ Թիւրքիայի հայերի գոյութեան հարցին նոր կերպա-

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ

—

„Ուրուականների եռեւից“, կոմէդիա 4 գործ. հեղ. Ֆուլդի

Այս կոմէդիան բաւական չարաբաստիկ դուրս եկաւ. մի քանի շաբաթ առաջ յայտարարուեց, բայց մուտքի պակասութեան պատճառով յետաձգուեց. իսկ այս անգամուայ ներկայացումը, որ տեղի ունեցաւ հինգշաբթի, նոյեմբերի 1-ին, Ժողովարանի դահլիճում, մուտքի կողմից դարձեալ բաւարար չէր՝ շատ քիչ հասարակութիւն էր գրաւել:

Կոմէդիան, որ գերմանական կեանքից է վերցուած, ինքն ըստ ինքեան այնքան էլ գնահատելի մի բան չէ ներկայացնում: Ահա համառօտ բովանդակութիւնը:

Բանկիր Ֆէրդինանդ Կրուգիուսի մօտ տեղի է ունենում մի երեկոյթ, ուր հրաւիրուած են, ի միջի այլոց, գիտութեան եւ արուեստի մի քանի ներկայացուցիչներ: Պարերի եռուն եւ ամենաթաժ րոպէներին ծերունի բժիշկ Լիբէնաու, նշանաւոր նկարչուհի Լիդիա դ'Ալբերի եւ պրիվատդոցէնտ Մաքս Վայրբէխտ մի փոքրիկ սեղանի շուրջ առանձնացած խօսակցում եւ շամպայն են խմում: Նկարչուհին եւ պրիվատ-դոցէնտը թաքուն կերպով՝ փոխադարձ անգիտութեամբ՝ սիրահարուած են լինում իրար վրա: Օգտուելով այս առանձնութիւնից եւ մանաւանդ ծերունի բժշկի տրամադրող դրդումներից՝ իսկոյն տեղի է ունենում սիրոյ բացատրութիւնը եւ այնուհետեւ բոլոր հիւրերի ներկայութեամբ կատարվում է սիրահարուած զոյգի նշանադրութիւնը: Բայց նորապսակների կեանքը շատ էլ նախանձելի չէ լինում. բառիս բուն նշանակութեամբ ընտանեկան կեանք նրանք համարեա չեն վայելում. ճաշում են դուրսը, միմեանց շատ քիչ անգամ են հանդիպում. մէկը միւսի համար «ժամանակ» չունի, որովհետեւ նկարչուհին արուեստանոցում իր նկարներովն է զբաղուած, իսկ պրիվատ-դոցէնտը իր առանձնասենեակում «Լանգոբարդների պատմութեամբ»: Լիդիայի փառքի դափնիները հանգիստ չեն տալիս Մաքսին. վերջինիս ինքնասիրութիւնը վիրաւորվում է մանաւանդ, երբ նա մի քննադատութեան մէջ հեգնութեան առարկայ է դառնում եւ իր կնոջ կողքին իբրեւ «եւ այլն» է յայտարարվում: Սակայն «եւ այլնի» աջողութեան եւ փառքի ճանապարհը նոյնպէս հարթվում է. Նրա գիտնական աշխատանքը՝ «Լանգոբարդների պատմութիւնը» ֆակուլտէտի կողմից խոշոր գնահատութեան է արժանանում եւ մինիստրութիւնը նրան շնորհում է իսկական պրոֆէսորի տիտղոս: Նա փոխանակ իր հրճուանքը, ուրախութիւնը իր կնոջ հետ բաժանելու՝ ընդհակառակը մի քանի թիւրիմացութեան եւ ընտանեկան անախորժ միջադէպերի պատճառով կռւում է նրա հետ: Ամուսինների ընդհարումն այնպիսի մի կերպարանք է ստանում, որ երկուսն էլ փոխադարձաբար իրար հալածուած են համարում եւ մի երեկոյ՝ առանց միմեանցից տեղեակ լինելու՝ դիմում են բժիշկ Լիբէնաուին եւ գիշերային ապաստարան են խնդրում: Հիւրասէր բժիշկը երկուսին էլ ընդունում է, բայց միմեանցից թաքցնում: Թէյի ժամանակ հիւրասիրուած զոյգը անակնկալ կերպով իրար է հանդիպում: Եւ ահա այդ նոյն երեկոյ՝ երբ տեղի էր ունենում բժշկի աղջկայ Հեդվիգի նշանադրութիւնը Պավէլ Կրիգէրի հետ՝ տեղի է ունենում նաեւ խռոված ամուսինների հաշտութիւնը, որոնք շարունակում են այնուհետեւ խաղաղ կերպով կենակցել իրար հետ:

Առաջին երկու գործողութիւնները մի քիչ ձգձգուած են եւ երբեմն նոյն իսկ թմրեցնող տպաւորութիւն են թողնում. իսկ երրորդ եւ չորրորդ գործողութիւններն աւելի կենդանի անցան եւ ունկնդիր հասարակութեանը բաւական զուարճացրին եւ ծիծաղ պատճառեցին:

Խաղը շնորհիւ գլխաւոր դերակատարների— տիկին Սիրանոյշ՝ դ'Ալբէրի, պ. պ. Աբէլեան՝ Մաքս Վայրբէխտ, Վրոյր՝ բժիշկ Լիբէնաու—լաւ անցաւ: Երկրորդական դերակատարներից աջող էին պ. Պետրոսեան (բարոն Ֆելզէնշտերն) եւ ամուսիններ Աւետեան: Պ. Ալիխանեանի Կրիգէրը նոյնպէս աջող կարելի էր համարել՝ եթէ պարոնը իր դերը լաւ իմանար:

Վ. Նալբանդեան

ՆԱՄԱԿ ԲԱԳՈՒԻՑ

Հոկտեմբերի 30-ին

Մեր անցեալ նամակում հաղորդել էինք, որ մեր քաղաքային դումայի ձայնաւորների ընտրութիւնը նշանակուած է հոկտեմբերի 23-ին, բայց որովհետեւ մինչեւ այդ օրը թեկնածուների վերջնական ցուցակը պատրաստ չեղաւ, ուստի ընտրութիւնները յետաձգեցին մինչեւ հոկտեմբերի 29-ը: Երէկ հասարակական ժողովարանի ամառվայ դահլիճում տեղի ունեցան այդ ընտրութիւնները: Ներկայ էին աւելի քան 550 ընտրողներ, որոնցից $^3/_4$ համարեա թուրքեր էին, իսկ մնացածը հայ եւ ռուս: Նկատելի էր, որ թուրքերը մեծ պատրաստութիւն ունէին եւ ուխտել էին այդ ընտրութիւններում անցկացնել իրանց թեկնածուներին: Գովելի եռանդ, բայց աւաղ, որ նա առաջնորդվում է կոյր կրքի թելադրութեամբ:

Քաղաքագլխի պաշտօնակատար պ. Մ. Ա. Բելեավսկի ժողովը կայացած համարելով յայտնեց, թէ այդ օրը պէտք է ընտրվեն քաղաքային դումայի 80 ձայնաւորներ եւ 16 կանդիդատներ, որոնցից մահմեդականներ կարող են լինել 40 հոգի ձայնաւորներ եւ 8 հոգի կանդիդատներ: Եթէ այդքանը անկարելի լինի ընտրել, կարելի է բաւականանալ այդ թւի $^2/_3$-ով: Նոյնպէս պարզ համարեց յիշեցնել ընտրողներին 24 եւ 33 յօդուածները քաղաքային օրէնսդրութիւնից եւ աւելացրեց, թէ առաջուած է սենատի բացատրութիւնը, որով այն մարդիկ, որոնք այդ օրվայ ընտրութիւնների ժամանակ չեն ընտրվելու, նրանք լրացուցիչ ընտրութիւնների ժամանակ կրկին իրանց քուէատուփը դնելու իրաւունքից զրկվում են: Թէպէտ այդ բացատրութեան դէմ կարծիքներ յայտնվեցին, բայց պ. Բելեավսկին չը համաձայնվեց եւ ասաց, թէ եօթը օրվայ ընթացքում կարող են բողոքել ուր հարկն է:

Մի այդպիսի բացատրութիւնից յետոյ՝ հայ ինտելիգենտներից շատ շատերը, ի նկատի առնելով ժողովված ընտրողների տրամադրութիւնը, բարւոք համարեցին նախօրօք հրաժարվել քուէարկութիւնից, այնպէս որ 243 թեկնածուներից միմիայն քուէարկվեցին 179 հոգի, որոնցից ընտրվեցին 23 թուրք, 8 հայ, 2 ռուս եւ 1 գերմանացի, ընդամենը 33 հոգի: Լրացուցիչ ընտրութիւնները տեղի կունենան տասը օրից յետոյ:

Մի այդպիսի ընտրութիւնների ժամանակ, երբ ոյժը խաւարի կողմն էր, երբ փոխանակ գիտակցութեան, մարդկանց կրքերն էին գործ տեսնում, դժուար էր սպասել բաւարար հետեւանք: Սեւացրին շատ արժանաւորներին, իսկ նրանց փոխանակ ընտրվեցին մեծ մասամբ տգէտներ, անկիրթներ:

Բազմաթիւ կուրիօզներ էլ տեղի ունեցան: Պէտք է ասել, որ դահլիճի այն մասը, ուր դրված էին քուէատուփերը, ցանկապատով բաժանված էր միւս մասից եւ իւրաքանչիւր 4 տուփի առաջ մէկ գրիչագիր էր կանգնած, ցանկապատի դրան առաջն էլ ոստիկանը: Չը նայելով այդ խստութիւններին, ընտրութիւնների ժամանակ թուրք Ասադուլլաեվի քուէատուփը անյայտացել էր դահլիճից: Պատմում են, որ այդ պարոնին թուրքերը այնքան էլ չեն սիրում: Աշակերտներից մի քանիսը թոյլ էին տուել իրանց՝ ընտրութիւնների ժամանակ խորհուրդ տալ, թէ այս ինչ մարդուն սպիտակ գցէք: Տգէտ թուրքերից մի քանիսը, ինչպէս վկայում են աշակերտները, նոյն իսկ փող են առաջարկել, որ աւելի քուէներ տան ընտրողներին: Սեւ ու սպիտակ քուէների թիւը միասին երբէք հաւասար չէին: Մէկի մէջ նրանց թիւը հասնում էր 546, միւսում 556, երրորդում 553 եւ այլն: Պէտք է ենթադրել, որ մէկին աւել են գցել, միւսին պակաս: Ի հարկէ այդ բոլորը արդիւնք է տգիտութեան, որը չէ կանգ առնում զեղծումների առաջ:

Մենք թոյլ ենք տալիս ասելու, որ թուրք ինտելիգենցիան, իմանալով իր ազգի յատկութիւնները, չը պէտք է թշնամական ոգի զարգացնէ դէպի դրացի ազգերը. դա ամենասխալ ճանապարհներից մէկն է, որը դէպի կորուստ կը տանէ ազգը: Ընդհակառակը, նա համբերութիւն պէտք է քարոզէ: Քաղաքի բարեկեցութեան, առաջադիմութեան հարցը նոյնքան նրա սրտին մօտ պէտք է լինի, որքան հայի եւ ռուսի: Թող բոլորն էլ թուրք ձայնաւորներ լինեն, այդ փոյթ չէ, բայց միմիայն արժանաւոր լինեն: Ահա ինչումն է հարցը: Բայց ընտրել անարժան մարդկանց, մի եւ նոյն է թուրք, թէ հայ, թէ ռուս: այդ արդէն ցոյց է տալիս, որ նրանք ոչնչով չեն զանազանվում տգէտ ամբոխից եւ առաջնորդվում են «մեր» եւ «ձեր» դաւանանքով: Դա իսկապէս ցաւալի երեւոյթ է:

Յ. Մարգանեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Թիֆլիսի այգեգործական ուսումնարանի վարչութիւնը, ի նկատի առնելով, որ ուսումնարանում դպրոցական կանոնաւոր պարապմունքներն արդէն սկսված են, դիմել է կովկասեան ցուցահանդէսի վարչութեան՝ խնդրելով յանձնել իրան նոյեմբերի 1-ից այն հողաբաժինը, որի վրա զետեղված են ցուցահանդէսի շինութիւնները: Ուսումնարանի վարչութիւնն իր խնդիրը պատճառաբանում է նրանով, որ այս ամսից պէտք է սկսվեն աշակերտների գործնական պարապմունքները այդ հողաբաժնի վրա այգեգործութիւնից:

—

Նոյեմբերի 1-ին Թիֆլիսի դատաստանական պալատում քննվում էր իշխան Մելիքովի եւ իշխանուհի Էրիստովայի գործը բագուաբնակ Թառայեանի եւ ուրիշների հետ պայմանագրի ոչնչացման մասին: Հարցը մի քանի հարիւր հազար րուբլու է վերաբերվում: Գործը մի անգամ վճռված է եղել յօգուտ Թառայեանի եւ իր ընկերների, բայց սենատը բեկանել է վճիռը: Իշխան Մելիքովի եւ իշխանուհի Էրիստովայի փաստաբանն էր երդուեալ հաւատարմատար Շօն, իսկ հակառակորդների փաստաբաններն էին երդուեալ հաւատարմատարներ Բաշէտ եւ Պապաջանեան: Դատաստանական պալատը, երկար խորհրդակցութիւնից յետոյ, վճիռը յետաձգեց նոյեմբերի 9-ին:

—

Հինգշաբթի, նոյեմբերի 1-ին, երեկոյեան ժամի 8-ին, ռուսաց Կայսերական Աշխարհագրական ընկերութեան Թիֆլիսի բաժանմունքի նիստում մեր աշխատակից Համբարձում Առաքելեան կարդաց մի զեկուցում—«Բաբիականութիւնը, որպէս Պարսկաստանի ապագայ կրօնը»: Պ. Առաքելեանի զեկուցումը մեծ հետաքրքրութիւն զարթեցրեց ժողովականների մէջ, որոնց թւումն էր եւ կովկասեան կառավարչապետի օգնական գեներալ Ֆրէզէ:

—

Երէկ, նոյեմբերի 2-ին, առաւօտեան $9^1/_2$ ժամին հրդեհ սկսվեց Վրաց Ազնուականութեան դպրոցի տան ներքնայարկում Վելիամինեան փողոցի կողմից: Անյայտ պատճառից սկսեց վառվել ներքնայարկում պահվող ցախը: Իսկոյն իմաց տրվեց հրդեհաշէջներին: Երբ հրդեհաշէջները եկան, արդէն վտանգ էր սպառնում Տարասովի խանութին, որ գտնվում է կրակ ընկած ցախատան վերեւը: Խանութից սկսեցին իրերը հեռացնել, բայց հրդեհաշէջներին աջողվեց շուտով հանգցնել կրակը: Անցքի տեղը եկաւ ոստիկանապետ Կովալեօվ, որն անձամբ մտնելով ներքնայարկը՝ կարգադրութիւններ էր անում: Հրդեհը վերջացաւ ժամի 11-ին: Այրվեց մի քանի տասնեակ րուբլու ցախ:

—

Մեզ խնդրում են հաղորդել, որ այսօր, նոյեմբերի 3-ին, երեկոյեան 8 ժամին, տեղի կունենայ Հնագիտական ընկերութեան նիստը, ուր կը կարդացվեն Ա: Քալանթարի, Ն. Զա-

---

բանք, նոր նշանակութիւն տալը տաղանդաւոր, հեռատես անհատների գործ էր ռուսա-թիւրքական պատերազմից առաջ: Այդ անհատները դեռ պիտի հասարակական կարծիք ստեղծէին, պիտի կռւէին տիրապետող կարծիքի դէմ, կերպարանափոխէին ահագին մեծամասնութեան հայեացքները: Պէտք է աւելացնել թէ այդ կողմից ինչ ահագին նշանակութիւն ունեցան Գամառ-Քաթիպայի «Ազատ երգերը»: Արծրունին, նոր պրօպագանդայի սկսողը, աւելի հզօր ու ազդեցիկ դաշնակից չէր էլ կարող գտնել:

Եւ այդ երկուսին—Արծրունուն ու Պատկանեանին—օգնութեան հասան քաղաքական խոշոր դէպքերը: 1877-ի ռուս-թիւրքական պատերազմը պարզեց ամբողջ իրականութիւնը հայերի աչքեւ: Ներսէս պատրիարքը, որ մինչեւ այդ տարվայ երկրորդ կէսը շարունակում էր մնալ թիւրքասէր, դաւանում էր այն սկզբունքները, որոնց քարոզիչներն էին Կ. Պօլսի լրագիրները եւ մեզանում «Մեղու»-ն, սկսում է փոխվել: 1878-ի փետրվարին նա գնում է Սան-Ստէֆանօ եւ ներկայանալով ռուսաց զօրքերի գլխաւոր հրամանատար Մեծ Իշխան Նիկոլային, խնդրում է նրան ուշադրութիւն դարձնել եւ Փոքր-Ասիայի հայերի վրա:

Մնացածը մանրամասն պատմելու կարիք չը կայ. հայ պատգամաւորութիւնը ուղեւորվում է Եւրոպա, առաջ տեղի է ունենում Բեռլինի կոնգրէսը, գրվում է 61 յօդուածը: Այլ եւս չը կան հայերի մէջ 1876-ի դատողութիւնները, այլ եւս չեն ասում, թէ խելացնորութիւն է թիւրքահայերին տեղից շարժելը, քաղաքական իրաւունքներ պահանջելը: Վաղվանից յոյսեր են մտնում հասարակութեան մէջ, յոյսերը խաբուսիկ են դուրս գալիս. 1881 թւականից յետոյ գալիս է յուսաբեկութիւն, երկար եւ անպտուղ սպասողութիւն: Բայց 1876—1881 թւականների շրջանը անմոռանալի կը մնան մեր գրականութեան համար. այդ շրջանից մենք ունենք Գամառ-Քաթիպայի բանաստեղծութիւնները, Րաֆֆիի «Ջալալէդդինը», «Խենթը», «Դաւիթ-Բէկը», «Կայծերը»: Հասարակական իդէալներով ապրող մի գրականութիւն, նա, որ անմարմին ու անհիւթ երգերով է ապրում, ամեն ժամանակ այնքան նպաստաւոր պայմաններ չէ կարող ունենալ, ինչպէս ունեցաւ այդ թւականներին: Կեանքի համար, զարգացման համար, հարկաւոր է օդ, ջերմութիւն: Եւ եթէ գրական անկում, ամայութիւն տեղի ունեցաւ մեզանում 80-ական թւականների կէսից յետոյ, դրա պատճառներից գլխաւորը այդ օդի, ջերմութեան պակասն էր: Չը պէտք է մոռանալ այս հանգամանքը: Այլապէս մենք չենք կարող հասկանալ, թէ ինչից էր, որ Գամառ-Քաթիպան, Րաֆֆին այն չէին 1884—1885 թւականներից յետոյ, ինչ էին դրանից առաջ, մեր յիշած ընդհանուր ոգեւորութեան շրջանում, այսինքն 1876—1882 թւականների ընթացքում:

Ճիշդ է, Գամառ-Քաթիպան շարունակեց իր «ազատ երգը» երկար, մինչեւ իր մահը: Բայց կարող ենք ասել թէ այդ երգը միշտ մի եւ նոյն ոգով էր հնչում նրա քնարի վրա:—Ի հարկէ ոչ: Անհատնում էր նրա տաղանդը ազատութեան, հայրենասիրութեան երգ հիւսելու մէջ: Իրականութիւնը նրան դրդում էր, նիւթեր էր տալիս: Միշտ տխուր ու միանման էր մնում իրականութիւնը, միշտ ցաւեր էր հաղորդում բանաստեղծին: Եւ միանման էին բանաստեղծի երգերը, միանման՝ նիւթի, բովանդակութեան կողմից: Աստուածային կայծը, բորբոքելով նրա ոգեւորութիւնը, չէր թոյլ տալիս, որ այդ երգերը թոյլ եւ ձանձրալի լինեն իրանց միանմանութեան պատճառով, այլ պահում էր նրանց մէջ թարմութիւն, գեղեցկութիւն: Եւ դրանց մեծամասնութիւնը անգիր էր անվում, երգվում էր յափշտակութեամբ: Ինչ փոյթ, եթէ մի է առարկան: Դրա փոխարէն որքան բազմատեսակ ու ուժգին են այն շեշտերը, որոնք արտայայտում են ցաւ, ոխ, յուսադրութիւն, դառն հեգնութիւն, կրակիծ ու նախատինք: Նախատինք բռնաւորների դէմ, նախատինք քաղաքական աշխարհի անտարբերութեան դէմ, բայց մանաւանդ հայերի անկենդանութեան, անբարեխղճութեան դէմ...

Նշանաւոր է ամենից շատ այս վերջին հանգամանքը: Ազգային կենսական հարցը շատ լաւ ցոյց տուեց հայի բացասական յատկութիւնները: Եւ երբէք քնարերգական բանաստեղծութիւնը այնքան անողոք, այնքան անխնայ չէ եղել մեր ազգային արատները մտրակելու մէջ. երբէք ոչ մի բանաստեղծ մեզանում այնքան կատաղած գոյներով չէ նկարել, միմեանց վրա կուտակել մեր պակասութիւնները: Երրորդ շրջանի Ռաֆայէլ Պատկանեանը մի կատարեալ հսկայ է իբրեւ մերկացնող, մտրակող: Նրա իւրաքանչիւր տողը թոյն է, կայծակի հարուած է: Եւ այնքան շատ են այդպիսի տողեր, որ մենք հազիւ թէ կարողանանք ընտրութիւն անել նրանց մէջ, հազիւ թէ կարողանանք գտնել, թէ որոնք են ամենից խիստը, խոցողը:—Նա այդ ընդունակութիւնն ունէր, ինչպէս տեսանք, սկզբից, բայց զարգացրեց, չը տեսնված չափերի հասցրեց այս երրորդ շրջանում: Ապտակների, ցնցող ապտակների մի տարափ էր թափում նա հայերի գլխին իր ոտանաւորներով: Այժմ չէ կարելի գտնել, թէ որքան այդ ապտակները ազդեցութիւն ունեցան մեզ վրա, որքան ուղղեցին մեզ, բարեկարգեցին մեր բարքերը:

Յիշատակենք մի գիծ եւս բանաստեղծի այս «ազատ երգերից»: Մենք չենք կարող խօսել այն ժամանակակից դէպքերի մասին, որոնց հետ կապված են այդ բանաստեղծութիւններից շատերը, օրինակ, 1887 թւին գրված նշանաւոր «Երդումը»: Կասենք միայն, որ բանաստեղծին վիճակված էր տեսնել եւ այն ժամանակը, երբ նրա սիրած, երգած գաղափարը տեղի տուեց տխուր իրողութեան—թիւրքահայերի կոտորածին: Յայտնի են այն դէպքերը, որոնք տեղի ունեցան Էրզրումում 1890 թւականին: Գամառ-Քաթիպան գրեց «Կարինի կոտորածը», «Կարինի Սոխակ», «Ուղերձ առ Սուլթան»: Բայց նա համեմատաբար բաղդաւոր էր: Նա չապրեց մինչեւ 1894—1896 թւականները:

(Կը շարունակվի)

հովվէին եւ Միքա-Սէյֆէդին-Սէիդովի գն- [illegible] Թիֆլիսի [illegible] մէջ։ [illegible] Կարող են ներկայ լինել եւ կողմնակի անձինք։

—

[illegible]

Մեզ հաղորդում են, որ կովկասեան ցուցահանդէսին [illegible] ցուցահանդէսի գլխաւոր վարչութեան եւ խնդրել երկրորդ գնահատութիւն [illegible]

Զորեգլարթի, նոյեմբերի 3-ին, Թիֆլիսի գաւառական վարչութեան մէջ [illegible] 350 հոգուց աւելի են։

«Россія» լրագիրը հաղորդում է, թէ Պետերբուրգի [illegible] բարեփոխութիւններ։

Մոսկվայում մօտ օրերումս բացվեց մի նոր թատրոն, որ կոչվում է «Водевиль и Комедія»։ [illegible] 300 հոգու, [illegible]

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են. [illegible]

ՂՈՒԲԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Անցեալ հինգշաբթի, նոյեմբերի 25-ին, [illegible] Թիֆլիսից եւ Բաքուից [illegible] 16 [illegible]

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են. «Եղանակը կամաց-կամաց ցրտում է. մաղում է մանր անձրեւ։ Դժուար է չունեւոր դասակարգի դրութիւնը։ Մինչեւ նաւթի վրա ակցիզ նշանակելը՝ փայտի փոխարէն նաւթ էին վառում սենեակները տաքացնելու համար, իսկ այժմ անմատչելի է դարձել թէ նաւթը եւ թէ փայտը, որի սաժէնը արժէ առ այժմ 48 րուբլի։ Սաժէնն էլ Աստուած սաժէն համարէ. եթէ օրինաւոր դարավի՝ կէսից աւել չի գոյանայ»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—«Рус. Вѣд.» լրագրի թղթակիցը գրում է Փարիզից. «Վալդէկ-Րուսօյի մինիստրութիւնը մի նոր յաղթանակ տարաւ. պատգամաւորների ժողովը ձայների բաւական նշանաւոր մեծա- [illegible]

ունեցող սովորական ցնծութեան հետք անգամ չէ նկատվում այժմ. ընդհակառակը յաղթանակ տանող մեծամասնութիւնը չէ թաքցնում իր դժգոհութիւնը պատգամաւորների ժողովում իրան ներկայացրած բացատրութիւններին. նա որոշ պահանջներ ունէր, որոնք մնացին անկատար։ Իբրեւ այս պահանջների արտայայտողներ, պատգամաւորների ժողովում հանդէս եկան բլանկիստ Սամբա եւ բանւորական կուսակցութեան անդամ Ալլէման։ Հարցապնդումներ անելով Դէլկասէին ձեռնարկված արշաւանքի վերաբերմամբ, նրանք մատնացոյց արին այն տարօրինակ հանգամանքները, որոնց պատճառով ծագել է թիւրք-ֆրանսիական ընդհարումը։ Նրանք պնդում էին, որ մի քանի վաշխառուների համար, ինչպէս են Գրանէ, Տիւբինի եւ Լորանդօ, որոնք անհագին միսաներ են հասցնում թիւրք ժողովրդին, չարժէր դիպլօմատիական յարաբերութիւնները խզել Թիւրքիայի հետ եւ ընդհարումն առաջ բերել։ Բայց քանի որ փաստն արդէն կատարված է եւ կառավարութիւնն ուղարկել է ֆրանսիական նաւատորմը դէպի թիւրքական ջրերը, Ֆրանսիան չէ կարող, իրաւունք չունի բաւականանալու միայն Գրանէի, Լորանդօի եւ Տիւբինի պահանջներով, այլ պարտաւոր է լուրջ գրաւականներ պահանջել՝ վերջ դնելու թիւրքական գազանութիւններին Փոքր-Ասիայում եւ Մակեդոնիայում ու ապահովելու այնտեղի քրիստոնեայ ազգաբնակութեան դրութիւնը։ Միայն այդ դէպքում, նրանց կարծիքով, ձեռնարկված արշաւանքը կարող է համակրութիւն գտնել դէմոկրատիական Ֆրանսիայի եւ ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհի հասարակական կարծիքի կողմից։ Բայց իր պատասխանի մէջ Դէլկասէ շատ մանրամասնօրէն բացատրում է Գրանէի, Լորանդօի եւ Տիւբինի պահանջների իրաւացիութիւնը եւ միայն հարեւանցի կերպով, կարծես ակամայից յիշում է հայկական հարցը։ Սամբա կրկին անգամ պնդում է իր պահանջների վրա։ Դէլկասէ դրական կերպով յետաձգում է բացատրութիւնները հայկական հարցի վերաբերմամբ, առարկելով թէ այդ հարցի մասին առանձին հարցապնդում կայ, որ արել է պատգամաւոր Րուանէ։ Նա բաւականանում է միայն յայտնելով, որ հանրապետական կառավարութիւնը երբեք անտարբերութեամբ չէ նայել հայերի թշուառ դրութեան վրա Փոքր-Ասիայում, զինուորական նաւատորմ է ուղարկել նրանց պաշտպանելու համար եւ այժմ էլ մտադիր չէ թողնել նրանց բազդի կամայականութեանը։ Բայց պատգամաւորների ժողովում շատ լաւ գիտեն, թէ ինչպէս անսիրտ եւ անվճռական կերպով է պաշտպանել այդ կառավարութիւնը հայերին մինչեւ հիմա եւ թէ ինչպիսի պատրաստականութեամբ զանազան մանր ծառայութիւններ է մատուցել նա նոյն ժամանակ թիւրքական իշխանութիւններին։ Պատգամաւորների ժողովը վճռական կերպով թեքվում է Սամբայի կողմը, բայց Վալդէկ-Րուսօ միջամտելով վիճաբանութիւններին, իր սովորական ճարպիկութեամբ, փոխում է հարցը եւ Բրիսօնի օգնութեամբ փրկելով մինիստրութիւնը տապալումից՝ տապալում է մի եւ նոյն ժամանակ հայկական հարցը»։

—«Germania» լրագրի Հռոմի թղթակիցը դրականապէս հերքում է այն անհիմն լուրերը, որոնք տարածված էին վերջին ժամանակ Պապի առողջութեան մասին։ Պապի աւագ-բժիշկ պրօֆէսօր Լապպօնի ասում է, թէ Պապի առողջութիւնը կատարելապէս բաւարար է։ Քանի որ նա կարողանում է իւրաքանչիւր օր, չը նայելով իր զառամեալ հասակին, լսել իր քարտուղարի, կարդինալ Րամպօլլայի, զեկուցումները, որոնք տեւում են մի ամբողջ ժամ, եւ ապա ընդունել կրօնական միաբանութիւնների քարտուղարներին ու այլ մասնաւոր անձերի, ի հարկէ, չէ կարելի լրջութեամբ պնդել, թէ Պապը մերձ ի մահ է, ինչպէս պնդում են մի քանի եւրոպական լրագիրներ։

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

1 նոյեմբերի

ՓԱՐԻԶ։ Ռուսաց դեսպան իշխան Ուրուսով երէկ վերադարձաւ արձակուրդից եւ այսօր ստանձնեց իր պաշտօնը։

ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ։ Րէյտէրի գործակալութիւնը Ամստէրդամից տեղեկութիւն ստացաւ, որը հաստատում է Վիլհէլմինա թագուհու ժամանակից առաջ որդու ծնելու հաղորդութիւնը։ Թագուհին շատ թոյլ է, բայց նրա առողջական դրութիւնը ոչինչ երկիւղների տեղիք չէ տալիս։

Կ. ՊՈԼԻՍ։ Ըստ երեւոյթին ճիշդ է, որ Կօնստան, Կ. Պոլիս վերադառնալուց յետոյ, բոլորովին կազատվի այստեղի պաշտօնից։ Դա կապ չունի վերջին ընդհարման հետ։ Կօնստան վաղուց դիտաւորութիւն ունէր վերադառնալ [illegible]

ԲԵՐԼԻՆ։ [illegible]

ապրին սակագնի նախագծի մէջ. էական կէտերը մնացին. փոփոխված են միայն մի քանի յօդուածներ։

ՎՈՐՈՆԷԺ։ «Воронежскій Телеграфъ» լրագիրը հաղորդում է, որ Նիժնէդէվիցեան զէմստվօի ժողովը վճռեց մի բժիշկ-հօմէօպատ հրաւիրել գաւառի համար, որոշելով 1400 ր. ռոճիկ բժշկին եւ հօմէօպատիական դեղերի համար 300 րուբլի։

ՕԴԷՍԱ։ Երէկ Մէնդէլէվիչի հրդեհված պահեստում փորուածքներ անելու ժամանակ գտնվեցին երկու հրդեհաշէջների դիակներ, որոնք անհետացել էին հրդեհի ժամանակ. այդպիսով այդ հրդեհին զոհ գնացին երեք հոգի եւ վնասը մօտ մէկ միլիոն է։

ԽԱՐԿՈՎ։ Դումայի երէկվայ գիշերային նիստում սկզբունքով ընդունվեց քաղաքագլխի առաջարկութիւնը՝ Խարկովում քաղաքային կրէդիտային բանկ բանալու մասին։

ՄՈՍԿՎԱ։ Ոստիկանութիւնը իմացաւ, որ մի դերձակ խեղդել է իր երեքամեայ երեխային, իսկ նրա մօրը, իր կենակցին, ստիպեց գցել դիակը բանջարանոցը։ Երեխայի հէնց ծնված օրից դերձակը ատեց նրան, ծեծում էր իր կենակցին երեխայ ծնելու համար եւ արգելում էր նրան կերակրել երեխային։

ՎԻԼՆԱ։ «Виленскій Вѣстникъ» լրագրում տպված է նահանգապետի ճառը, որով նա դիմեց իրան ներկայացող առորադիր պաշտօնեաներին եւ որի մէջ, ի միջի այլոց, ասված է, որ զեներալ-նահանգապետ չը նշանակելը կարող է ազգաբնակութեան մի մասի մէջ այն միտքը ծնեցնել, որ իբր թէ կառավարութիւնը փոխել է իր հայեացքը այս երկրի վրա. Արեւմտեան երկրի համար հրատարակված բոլոր կարգադրութիւնները ամբողջապէս իրանց ոյժի մէջ են մնում։ Տեղական ազգաբնակութիւնը ոչ մի րոպէ չը պէտք է կասկածէ իշխանութեան հաստատակամութեան եւ ոյժի վրա։ Ապա նահանգապետը մատնացոյց արեց այն բանի վրա, որ իշխանութիւնը յարգանք պէտք է ներշնչէ իր անկողմնապահութեամբ, ճշմարտասիրութեամբ եւ ազնւութեամբ. կայսրութեան ծայրում մանաւանդ միասնական է չեղում խիստ բարոյական սկզբունքներից, մի բան, որ վայր է գցում թագաւորի ծառաների վարկը։

ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ։ «Րէյտէրի գործակալութեան» թղթակիցը հեռագրում է Հաագայից, որ թագուհու վաղաժամ որդեծնութեան լուրին կասկածով են վերաբերվում լաւ տեղեակ շրջաններում։ Գինեկօլօգների խորհրդակցութիւնը կարող է կապ ունենալ բոլորովին ուրիշ տեսակ նշանի հետ։ Պրինց-ամուսինը առաւօտեան Հաագա ժամանեց՝ մասնակցելու որսորդութեան այդ քաղաքի շրջականերում։

ԿՕՊԷՆՀԱԳԷՆ։ Հիւսիսային Շօտլանդիայում եւ հիւսիսային Զէլանդիայում սկսված սարսափելի փոթորիկը երէկ եւ այսօր մեծ արգելքներ պատճառեց երկաթուղիական հաղորդակցութեանը, մանաւանդ Իւտլանդիայում, ուր երկաթուղիական, հեռագրական եւ տելեֆօնային հաղորդակցութիւնները, մեծ մասամբ, ընդհատված են. տեղեկութիւններ են ստացված, որ բազմաթիւ ծովային դէպքեր են տեղի ունեցել նաւերի հետ։ Զէլանդիայի հիւսիսային ափի մօտ ծանծաղուտի մէջ խրված շվէդական մէկ նաւի նաւաստիները անհետացան։

ԿԻԵՎ։ Գիշերվայ երկու ժամին հրդեհ սկսվեց այն երեք յարկանի տան մէջ, ուր բնակվում էր ռօվէնեան գնդի շտաբը։ Այրվեցին երաժշտական գործիքներ, փականագործական եւ ատաղձագործական արհեստանոցները, զինուորների գոյքը եւ հագուստները, ալիւրի եւ բանջարեղէնների պաշարները։ Հրդեհը սպառնում էր հարեւան շինութեանը, ուր գտնվում է գնդի եկեղեցին։ Հրդեհաշէջների ջանքերով ազատվեցին հարեւան շինութիւնները։ Դրօշակը ազատված է։ Մի քանի մարդիկ այրուածքներ ստացան։ Վնասը մօտ 60,000 րուբլի է։

ՌԻԳԱ։ Րիգայի տէլէֆօնային ընկերութիւնը ընդունեց այսօր տելէֆօնային ցանցը Բէլլի ընկերութիւնից։

2 նոյեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Այս օրերս աւարտեց իր պարապմունքները Լօնդօնում նիստեր ունեցող յանձնաժողովը, որը քննում էր անգլիական զինւորական իշխանութիւնների ձեռքով հարաւային Աֆրիկայից աքսորված մասնաւոր անձանց պահանջները բրիտանական կառավարութիւնից [illegible] 36 [illegible]

բանին յանձնարարված էր մեր հայրենակիցների շահերի պաշտպանութիւնը յանձնաժողովի առջեւ։ Կայացրած վճռի համաձայն, ռուսահպատակների պահանջները յարգվեցին եւ որոշվեց 4000 ֆունտ ստերլինգ վարձատրութիւն տալ նրանց։ Այդ հետեւանքը շատ աջող պէտք է համարել, որովհետեւ ռուսահպատակներին տրվող վարձատրութիւնը տոկոսի տեսակէտից շատ բարձր է այն վարձատրութիւններից, որ մեծ-բրիտանական կառավարութիւնը վճարեց միացած պետութիւնների հպատակներին։ Վերոյիշեալ գումարը կը բաժանվի միայն այն անձանց մէջ, որոնց պահանջները քննել է մեծ-բրիտանական յանձնաժողովը։

ՀԱԱԳԱ։ Թագուհու առողջական դրութիւնը շատ գոհացուցիչ է, բայց բոլորովին կազդուրվելու համար անհրաժեշտ է կատարեալ հանգստութիւնը, որի պատճառով թագուհին ստիպված կը լինի մի առ ժամանակ անկողնում մնալ։

ՀԱԱԳԱ։ Կապշտադտի նիդէրլանդեան հիւպատոս Դէվալ ստացաւ իր խնդրած հրաժարականը։

ԱԹԷՆՔ։ Ծովապետ Կալեարի նաւատորմը եկաւ Սիրա, ողջոյնի թնդանօթաձգութիւն փոխանակելով յունական նաւատորմի հետ։ Ազգաբնակութիւնը սրտագին ընդունելութիւն արեց ֆրանսիացիներին։

ԲԱԳՈՒ։ Անցաւ զինուորական մինիստրը Պետերբուրգ գնալու համար։

ՓԱՐԻԶ։ Պատգամաւորների ժողովը, 338 ձայների մեծամասնութեամբ 87-ի դէմ, ընդունեց այն օրինագիծը, որը 10 ժամով է սահմանափակում բանւորական օրը երկաթուղիական մեքենավարների եւ ազէնտների համար, թոյլ նշանակելով նրանց քան տարվայ ծառայութեան համար։ Ֆինանսների մինիստրը նկատեց, որ ներկայ ենթադրութեան հետեւանքը կը լինի ծանր ծախսեր պետութեան համար եւ անհրաժեշտ կը դառնայ նոր հարկեր դնելը։

ՊԵԿԻՆ։ Վերջին երկու օրերի ընթացքում սաստիկ բքախառն ձիւն է գալիս եւ չը տեսնված սառնամանիք է։ Երկիւղ են կրում, որ եթէ եղանակը այդպէս շարունակվի, կայսերական պալատի մայրաքաղաք վերադարձը կը յետաձգվի։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ներքին գործերի մինիստրութիւնը, հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրութեան համաձայնութեամբ, հաստատեց ժամանակաւոր կանոններ՝ արքունական թղթակցութիւնները երկաթուղիների կայարաններում ընդունելու եւ տալու մասին։ Այդ կանոնների հիման վրա, կայարանների գլխաւորներին, ի վարձատրութիւն նրանց՝ պատուիրած նամակներ ընդունելու եւ տալու աշխատանքի, իրաւունք է տրվում առնել նամակ ստացողներից իւրաքանչիւր պատուիրած նամակի համար 3 կոպէկ։

ԲԵՐԼԻՆ։ Մինչեւ վերջերս Համբուրգի նախկին դեսպանը, որ յաճախ փոխարինում էր Հացֆէլդին, նշանակվում է Լօնդօնի դեսպան։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ նոյեմբերի 1-ին։ Այսօրվայ կատարված 24-րդ տիրաժի ժամանակ ազնւականների փոխառութեան 3-րդ խաղարկութեան տոմսերի՝ դուրս եկան հետեւեալ սերիաները.

3415, 1643, 10015, 10604, 1579, 7018, 11287, 14782, 12032, 3103, 9618, 12312, 12395, 3071, 9025, 3488, 13071, 4075, 15589, 14354, 13146, 14410, 14115, 5166, 12843, 8551, 14145, 12273, 3730, 8192, 12010, 10769, 13949, 4253, 1529[illegible], 12702, 2083, 11419, 1565, 7896, 1005, 10234, 12064, 7757, 12330, 827, 10730, 3014, 13660, 6454, 723, 10822, 5637, 14369, 5482, 12700, 2135, 13489, 7849, 11155, 15169, 7171, 2778, 5786, 9708, 14170, 14146, 15916, 1522, 4732, 9612, 4887, 8322, 7522, 5210, 9758, 15762, 5778, 1092, 11171, 4697, 15217, 13384, 17987, 1053, 14225, 10028, 11649, 15864, 7381, 11903, 6265, 5278, 15821, 3650, 9213, 10210, 14511, 7878, 10924, 9617, 4082, 13594, 7857, 875, 5338, 9964, 14936, 8239, 1403, 3585, 14601, 6307, 10825, 4100, 1423, 6404, 3953, 6544, 1516, 15313, 7557, 4641, 6211, 1262, 3443, 13,208 11301, 4120, 11765, 4548, 13712, 410, 15722, 11987, 9389, 5828, 1317, 9324, 13928, 354, 22, 11275, 2648, 7314, 145, 1822, 987, 6274, 3658, 3529, 7433, 9234, 14247, 9193, 15672, 12404, 3699, 13874, 1455, 832, 7741, 5925, 8900, 8649, 15427, 14312, 3314, 9094, 6580, 8262, 55407, 5795, 7375, 13939, 425, 14405, 7684, 9335, 9013, 11165, 7486, 7374, 298, 11679, 12344, 4555, 5649, 1424, 5776, 10168, 3176, 14498, 8146, 13835, 10167, 3795, 2019, 10081, 11098, 8897, 311, 6524, 2568, 8266, 5168, 2990, 12323, 5303, 9204, 15063, 6732, 9368, 3425, 14533, 1232, 3137, 9588, 12911, 11394, 3534, 9198, 2631, 15595, 4702, 9642, 2636, 11782.

Խմբագիր ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ [illegible]
[illegible]

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վորոնցովի արձանի հանդէպ)

ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

Բ. Ա. Նաւասարդեան—11—12 ժ. վիրաբուժութեան, վեներական (սիֆիլիս) և միզասեռ. հիւանդ.

Ն. Մ. Չիկօվանի—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային հ.

Ն. Ի. Գզելիեվ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի հ.

Զ. Ի. Թարանսանեանց—11—12 ժ. կանանց և երեխայոց հիւանդ.

Ա. Գ. Խարապետեանց—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ն. Ն. Ռոստոմբէկով—5—6 ժ. վիրաբուժութեան և մորթու հ.

Ա. Ն. Ցոտավսկի—6—7 ժ. նեարդային (էլեկտրաբուժ), վեներ. և մորթու հ.

Գ. Ա. Թարխանեանց—7—7½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

Բ. Ա. Նաւասարդեան—7½—8 ժ.

Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:

Օ՛Տ. Առվանիտակի—տանը. ծաղկահատ և բժըշկական մարմնամարզ. դիմել 11—1 ժ.:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ-ԿԻՆ

Ս. Ա. ԲԱՐԴ

ընդունում է ատամների եւ բերանի հիւանդութիւն ունեցողներին, դնում է արհեստական ատամներ, հանում է ատամները, պլօմբում է եւ այլն: Ընդունելութիւնը 8-ից մինչեւ 2 ժամ առաւօտեան եւ 4-ից մինչեւ 7 ժամը երեկոյեան: Պուշկինեան փողոց, № 21, տուն Կուկուջանովի: 13—15

Գ Ո Ւ Տ Տ Է Ն Բ Է Ր Գ

գրախանութում է

միմիայն վաճառվում

Հայկական Տպագրութիւն

Լ Է Օ Ի

Գրախանութը գնում է հին հայոց լրագիրներ, ամսագրեր եւ հանդէսներ:

Դիմել՝ Тифлисъ. Книжный магазинъ «Гуттенбергъ», Г. Галустяну, Лорисъ-Меликовская, № 11. 7—10

„ՎՏԱԿ" ժողովածուն լոյս տեսաւ եւ վաճառվում է Թիֆլիսի Կենտրոնական գրավաճառանոցում: Գինն է 1 ր. 50 կ., փառակազմ՝ 1 ր. 90 կ., 2 ր., 2 ր. 25 կ.:

Նոյն տեղը ստացվել են եւ հետեւեալ նոր գրքերը՝

ԳԻՐՔ ԾՂԹՈՑ. Մատենագրութիւն Նախնեաց, Թ. 1901 Թ., գ. 1 ր. 50 կ.:

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԱՅ ՕՐԱՑՈՅՑ 1902 Թ. գ. 20 կ.

Գրավաճառներին եւ գումարով գնողներին զիջումն է լինում:

Դիմել՝ Тифлисъ, въ Центральную книжную торговлю. (շ.) 6—10

Պետերբուրգի բժշկական վարչութեան թոյլտւութեամբ: Մեծ սրվակը 5 րուբլի, փոքրը—3 ր. եւ 1 ր. 50 կ.:

ՆՈՐ ՄԻՋՈՑ

մազերը բուսցնելու եւ ամրացնելու համար, ոչնչացնում է թեփը: Դուրս է եկել նաեւ բոլորովին նոր միջոց

ՁՅՒՒ ԿԱԹԸ

երեսին քնքշութիւն եւ սպիտակութիւն տալու համար, ոչնչացնում է արեւի պատճառած սեւութիւնը, ճաները, տալիս է կաշուին քնքշութիւն եւ սպիտակութիւն: Այդ գները չափաւոր են. մեծ սրուակը, սրվակի մէջ, 2 րուբլի, փոքրը—1 ր. 50 կ. Ծախվում են բոլոր պարֆիւմերական եւ դեղավաճառական խանութներում: Գլխաւոր պահեստը գտնվում է Պետերբուրգում, Պուշկինսկայա փողոց ա. № 15, բնակարան № 12. պահեստի բաժանմունքները գտնվում են. Թիֆլիսում կովկասեան դեղատան ապրանքների վաճառման ընկերութեան խանութում՝ Երեւանեան հրապարակ եւ նրա բաժանմունքում, Միքայէլեան փողոց եւ Բագւում. նաեւ Միքայէլեան կամուրջի վրա, Պալօվի եւ Արիստակովի դեղատներում: Օտարաքաղաքացիների պատուէրները կատարվում են անմիջապէս՝ պոստով: 92—100

ՀՐԱՒԷՐ

Թիֆլիսի ս. Նշան եկեղեցու բարեպաշտ ծխական ժողովուրդը յարգոյաբար հրաւիրվում է յիշեալ եկեղեցին առսա 4-ին, առաջիկայ կիրակի օրը, ս. պատարագից յետոյ, 12 ժամին երեցփոխի նոր ընտրութիւն անելու:

Գործակալ ա. մ. եկ. հ. Թիֆլիսի՝

Զաքարիա քահ. Զարգեզեանց 1—1

Լ Ո Ց Ս Տ Ե Ս Ա Ն

Ձեռքի Խաղալիքներ

Ռուսերէն եւ հայերէն կուբիկներ, երեխաների համար՝ տառեր եւ բառեր սովորելու, առանձին արկղներում: Ռուսերէնը բաղկացած է 140 տառից, հայերէնը՝ 156 տառից: Առանձին պահանջողներին ճանապարհածախսով 1 ր. 25 կ. երկուսը միասին 2 ր.:

Հասցէն—Тифлисъ, Елизаветинокая, № 20, տիկին Յովհաննիսեանց: 1—2

ԱՐՏԻՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Երկուշաբթի, նոյեմբերի 5-ին,

Հայ դերասանական դրամատիկ ընկերութիւնը

Մասնակցութեամբ տ. Սիրանոյշի

Գ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ԲԵՆԷՖԻՍԻՆ

Նը ներկայացնէ

ԱՐՔԱՅ ԼԻՐ

Ողբերգութիւն 5 արար. եւ 7 պատկ. հեղ. Շէքսպիրի, Թարգ. Յ. Ի. Մասեհեանի:

Մասնակցում է ամբողջ խումբը

Սկիզբը ժամը ճիշդ 8-ին

Տեղերի գները սովորական են 2—3

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԱՒԱՐՏԱԾ

մի երիտասարդ կամենում է հայոց լեզուից եւ կրօնից դասեր ունենալ:

Հասցէն՝ Бебутовская, № 28, Азнаурянцу. 2—3

ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ՔԱՆԻ ՄԸ ԼԵԶՈՒՆԵՐ ՃԱՆԱՉՈՂ ՀԱՅ ՄԸ

կը ցանկայ մասնաւորապէս ֆրանսերէնի դասեր ունենալ:

Հասցէն՝ Почтамтъ. П. Э. Тифлисъ. 2—3

Շաբաթ, նոյեմբերի 3-ին

ՎՐԱՑ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՆԵՐԻ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

դերասան Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

կը ներկայացնէ, իբրեւ առաջին դեբիւտ

ԱՐՇԱԿ II

Դրամա 5 գործ. հեղ. Մ. Պոլֆայեանի

Տոմսակները կարելի է ստանալ Յ. Մէլիքեանից եւ թատրոնի կասսայում:

Երկրորդ դեբիւտը լինելու է Շիլլերի «Ավազակները»: 3—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

որոնում է բնակարան 1 եւ 2 քաղաքային գիշերային ապաստարանների համար, որքան կարելի է քաղաքի կենտրոնական մասերին մօտ. 1) Ապաստարանի համար՝ դեկտեմբերի 1-ից 1901 թւի, իսկ 2-ի համար—մարտի 1-ից 1902 թւի:

Ամեն մի բնակարան պէտք է պարունակէ իր մէջ 100 հոգու տեղ եւ ունենայ առանձին սենեակ վերակացուի համար, լուացարան, խոհանոց եւ փայտանոց:

Իրանց բնակարանները վարձով տալ ցանկացողները թող բարեհաճեն յայտարարութիւններով դիմել Ուպրավայի 4-րդ բաժանմունքը բոլոր լի օրերը, առաւօտեան 9 ժամից մինչեւ ժամի 3-ը: и—3

Յայտնում եմ ի գիտութիւն հասարակութեան, որ Դվորցովայա փողոցի վրա, պալատական այգուն կից գտնվող

ՎԻԿՏՕՐԻԱ

նումերները վերանորոգված, նոր կահաւորված եւ ամեն կերպ յարմարեցրած են իջեւանողների համար:

9—10 Օհան Քեանդարեան

ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՈՒՄ

Կամիլ Ֆլամարիօնի

ՈՒՐԱՆԻԱ

Աստղագիտ. վէպը

Թարգ. ֆրանսերէնից Հ. Առաքելեանի

Գինն է 1 ր. 50 կ. 5—10

ԵՐԿՐԱՉԱՓ-ԻՆԺԵՆԷՐ

Ս. ԲԱՀԱԹՐԵԱՆ

Ընդունում է երկրաչափական եւ հարթաչափական (нивеллировочныя) եւ այլ տեսակ գեօդէզիական աշխատութիւններ՝ ջուր մատակարարելու, կանալիզացիայի, ոռոգման, ճահիճներ ցամաքեցնելու, անտառների բարեկարգութեան, լեռնային գործի, ճանապարհների եւ փողոցների շինութեան եւ կանոնաւորութեան, քաղաքային եւ այլ անշարժ կալուածքների կարգաւորութեան յատակագծի վրա գնահատական (оцѣночный сборъ) տուրքի համար, քաղաքային եւ այլ հողերի որոշումը, քաղաքային յատակագծի հաստատելը օրէնսդրական կարգով եւ այլն:

ԲԱԳՈՒ, «Դվորցովայա Նոմէրներ» հիւրանոց. կամ Թիֆլիս՝ Ավճալեան փողոց, Տահրուդադեանի տուն, № 59, բակում: 20—100

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Լեւոն Կարապետեան

Դարմանում է ատամներ, շինում է պլօմբներ, ոսկէ պսակներ արմատների վրա նստացնելու եւ կեղծ ատամներ ոսկէ եւ կաուչուկէ պլատինկաների վրա:

Ընդունում է հիւանդներ ժամը 9-ից առաւօտեան մինչեւ ժամը 7 երեկոյեան:

Սոլօլակսկայա փողոցի վրա, տուն Միրզոեվի № 6. 11—30

ԳՈՒԳԱՐԱՑ ԱՇԽԱՐՀ

տեղեկօպիկ ժողովածուի I եւ II մասերը (Հաղբատ, Սանահին, Դսեղ, Սեւորդեաց Ձոր) հրատարակված է: Իւրաքանչիւր հատորը բաղկացած է 24 պատկերներից: Գինը 6 ր. 50 կ.: I եւ II մասերը միասին գնողները վճարում են 11 րուբլի:

Ցանկացողները միշտ կարող են տեսնել այդ պատկերները «Գուտտէնբէրգ» գրավաճառանոցում, Լօրիս-Մելիքօվսկայա փողոց: 3—3

ՅՈՎԱԿԻՄ ՄԱԼՈՒՄԵԱՆՑԻ

ԲԱՂԴԱԴԻ ՑԵՐԱՄԻ ՍԵՐՄ

ՊԱՏՐԱՍՏԱԾ ՊԱՍՏԵՕՐԻ ՍԻՍՏԵՄՈՎ

Целлюлярная грена, приготовленная посистемѣ Пастера.

Կարելի է դիմել՝ Тифлисъ, Лорисъ-Меликовская ул. д. № 11. Галусту Галустянцъ. կամ Черезъ Ордубатъ, село Мегры, Іоакиму Малумянцу. (շ) 15—15

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Օր. Սաթենիկ

ՑԵՐՄԱՋԱՆԵԱՆՑ

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻՆ

Առաւօտեան ժամը 9—2

Երեկոյեան ժամը 5—7

Վանքի մեծ փողոց, տուն Մարտիրոսեանցի: (Ե. Կ.) 17—60

Լոյս տեսան եւ վաճառվում են

Կ Ա Ր Ա Պ Ե Տ Ա Փ Ի Ն Ե Ա Ն Ի

1902 Թ.

ՊԱՏԻ եւ ԾՈՑԻ (Շիրակ)

Օ Ր Ա Ց Ո Յ Ց Ն Ե Ր Ը

Ծոցի օրացոյցը զարդարված է Գ. եպ. Սրուանձտեանի, Գամառ-Քաթիպայի, Գ. Արծրունու եւ Գ. Ջանշեանի պատկերներով. ունի բոլորովին նոր հետաքրքրական յաւելուած ամենաօգտակար տեղեկութիւններով, ընդարձակ բժշկարան, հարուստ երազահան եւ նոր, զուարճալի վիճակահան:

Պատի օրացոյցի մէջ կան բարոյական խրատներ եւ ընտիր մտքեր, հայոց եւ եկեղեցական պատմութիւնից հատուածներ, բոլորովին նոր, ծիծաղաշարժ առակներ (մեծ մասամբ անտիպ), այլ եւ ժողովրդական առածներ, ժողովրդական երգեր, գիւղական լէյլէներ, ընտիր բանաստեղծութիւններ, զուարճալի հանելուկներ, չուասելուկներ, բժշկական, արհեստագիտական եւ այլ օգտակար եւ հետաքրքիր տեղեկութիւններ: Տախտակը չքեղ եւ ճաշակով պատրաստված է յայտնի լիտօգրաֆիայում 15 գոյնով: Ցանկացողները մանրամասն բովանդակութիւնը տպագրված առանձին թերթով կարող են ստանալ ձրի:

Գները ամեն տեղ ծոցինը—20 կ., պատինը—50 կ., գումարով գնողներին լինում է զիջում: Դիմել՝ Александрополь. Карапету Апиняцъ կամ Alexandrople, Karapet Apinian (Caucase): Ցանկացողները թող շտապեն, որ իր ժամանակին կարողանանք պատուէրները ճշդութեամբ կատարել: (Ե. Շ.) 9—16

ЖЖЕНІЕ СПОСОБОМЪ ЛЕТЮРКЪ ДЕ РОЗЬЕ 20% БОЛЬШЕ АРОМАТИЧЕСК. ЧАСТЕЙ

ЖЖЕНЫЙ КОФЕ

ПРОДАЖА ВЕЗДѢ С. СІУ и К°.

Կօնֆէտի եւ Շօկօլադի գործարան

„Փ. Ն. ՓՐԻԴՕՆԵԱՆ"

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Առաջարկում է Թարմ կարամէլ մրգեղէնից, մօնպանսէ, մարմելադ, պաստիլա, զեֆիր եւ այլն:

Պատուէրներով դիմել գործարան. Պավլօվսկայա փողոց, սեփական տուն, տելէֆօն № 362.

Սեփական գործարանական խանութը գտնվում է Մէյդանում, եղբ. Հէջուբեանների տանը, տելէֆօն № 772.

Մեր ապրանքները ծախվում են բոլոր կօլօնիական խանութներում:

Բագւի եւ Բագւի գաւառի համար ներկայացուցիչ է Նիկ. Սամարչեանց, Միքայէլեան փող., տ. Աշումեանի: 82—100